

Sygn. akt II KO 60/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 grudnia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Wiesław Błuś (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Andrzej Stępka

SSN Józef Szewczyk

Protokolant Marta Brylińska

w sprawie **P. K.**

o zadośćuczynienie

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu, bez udziału stron,

w dniu 5 grudnia 2017 r.,

wniosku pełnomocnika P. K. o wznowienie postępowania w sprawie zakończonej prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 23 grudnia 2008 r.,

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Okręgowego w [...]

z dnia 15 października 2008 r.,

1. wznowia postępowanie sądowe w sprawie z wniosku P. K. o zadośćuczynienie z tytułu wykonania Decyzji Komendanta Wojewódzkiego MO w [...] nr 68 z dnia 17 grudnia 1981 r. o jego internowaniu;

2. uchyla wyrok Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 23 grudnia 2008 r., oraz utrzymany nim w mocy wyrok Sądu Okręgowego w

[...] z dnia 15 października 2008 r., i sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w [...];

3. zarządza na rzecz P.K. zwrot uiszczonej opłaty od wniosku o wznowienie postępowania w kwocie 150 (stu pięćdziesięciu) zł;

4. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. R. K. – Kancelaria Adwokacka w [...], kwotę 720 zł (siedemset dwadzieścia złotych), tytułem wynagrodzenia za sporządzenie i wniesienie wniosku o wznowienie postępowania na rzecz P.K.;

5. obciąża Skarb Państwa kosztami sądowymi postępowania wznowieniowego.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 23 grudnia 2008 r. Sąd Apelacyjny w [...] utrzymał w mocy zapadły w dniu 15 października 2008 r. wyrok Sądu Okręgowego w [...], którym – na podstawie art. 8 ust. 1 i ust. 1a ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz.U. Nr 34, poz. 149 ze zm.) – z tytułu zadośćuczynienia za doznaną w wyniku internowania krzywdę, zasądzone na rzecz P.K. kwotę 25000 zł.

W dniu 29 września 2017 r. do Sądu Najwyższego wpłynął – powołujący jako podstawę prawną przepisy art.: 540 § 2, 544 § 1 o 547 § 2 k.p.k. – wniosek pełnomocnika P.K., adwokata R. K., o wznowienie postępowania sądowego w omawianej sprawie, w którym jako okoliczność uzasadniającą podjęcie postulowanego rozstrzygnięcia wskazano wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 1 marca 2011 r. (sygn. akt: P 21/09), zgodnie z którym art. 8 ust. 1a powołanej ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. – dodany do niej ustawą zmieniającą z dnia 19 września 2007 r. (Dz.U. Nr 191, poz. 1372) – jest niezgodny z art. 64 ust. 2 w zw. z art. 32 ust. 1 i art. 2 oraz art. 41 ust. 5 w zw. z art. 77 ust. 1 i art. 31 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. We wniosku o wznowienie postępowania zawarty został również postulat uchylenia wyroku Sądu Okręgowego w [...] wydanego w sprawie.

W pisemnym stanowisku prokurator Prokuratury Krajowej wniósł o wznowienie postępowania oraz uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia

23 grudnia 2008 r. oraz wyroku Sądu Okręgowego w [...] z dnia 15 października 2008 r. i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

W stwierdzonych w sprawie okolicznościach - należało uznać zasadność wniosku. Nie ulega wątpliwości, że stosownie do treści art. 540 § 2 k.p.k., postępowanie wznawia się na korzyść strony, jeżeli Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub z ustawą przepisu prawnego, na podstawie którego zostało wydane orzeczenie.

Równie bezsporne jest i to, że Trybunał Konstytucyjny wyrokiem z dnia 1 marca 2011 r., sygn. P 21/09, OTK-A 2011/2/7, uznał, że art. 8 ust. 1a ustawy lutowej jest niezgodny z przepisami Konstytucji RP.

W dotychczasowym orzecznictwie Sąd Najwyższy wielokrotnie (por. m.in. wyroki z: 26 września 2011 r., II KO 51/11, Lex 960529; 6 czerwca 2013 r., III KO 15/13, Legalis) zasadnie zauważał, że uznanie niekonstytucyjności wymienionych w wyroku Trybunału Konstytucyjnego przepisów ustawy lutowej nie oznacza konieczności niejako automatycznego wznowienia postępowania we wszystkich sprawach, w których były one podstawą rozstrzygnięcia co do roszczeń w przedmiocie odszkodowania i zadośćuczynienia za represje związane z działalnością na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego.

Stwierdził to też sam Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu przywołanego wyżej wyroku z dnia 1 marca 2011 r., podnosząc nadto wprost, iż to jego orzeczenie „oznacza możliwość wznowienia postępowania, (ale) pod warunkiem, że przy rozstrzyganiu tych spraw zastosowanie znalazł art. 8 ust. 1a ustawy lutowej, w których żądania wniosków i poniesiona szkoda oraz krzywda przekraczały przewidziane w ustawie 25.000 zł i gdy sąd nie przyznał odszkodowania lub zadośćuczynienia w oparciu o wcześniejsze jego uzyskanie na podstawie innego tytułu wymienionego w ustawie”.

Wszystkie te przywołane warunki skutecznego wystąpienia z wnioskiem o wznowienie postępowania, opartym o przepis art. 540 § 2 k.p.k. w sprawie roszczeń w przedmiocie odszkodowania i zadośćuczynienia za represje związane z

działalnością na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego zostały w niniejszej sprawie spełnione. Przekonanie to uzasadniają następujące względy.

1. Treść wyroku Sądu Okręgowego w [...] z dnia 15 października 2008 r. jednoznacznie świadczy o tym, że zasądzono na rzecz wnioskodawcy zadośćuczynienie za doznane krzywdy także w oparciu o przepis art. 8 ust. 1a ustawy lutowej. Przepis ten bowiem został powołany wprost w podstawie prawnej tego orzeczenia.

2. Z treści złożonego przez wnioskodawcę „wniosku o zadośćuczynienie” z dnia 14 marca 2008 r. wynika, że domagał się on zasądzenia kwoty 25.000 zł tytułem zadośćuczynienia wraz z ustawowymi odsetkami od daty uprawomocnienia się wyroku za szkodę wynikłą z wykonania decyzji Komendanta Wojewódzkiego MO w [...] nr 68 z dnia 17 grudnia 1981 r. o internowaniu, co w rzeczywistości wskazywało na kwotę nie mniejszą niż 100000 zł. Jednocześnie należy mieć na uwadze, że na s. 5 uzasadnienia wyroku, Sąd Okręgowy w [...] podzielił stanowisko pełnomocnika P.K., iż rzeczywisty rozmiar krzywdy jakiej doznał wnioskodawca jest znacznie wyższy od żądanej kwoty, niemniej jednak, zasądzając należne zadośćuczynienia trzeba było uwzględnić treść art. 8 ust. 1a ustawy lutowej, który wyraźnie ograniczał kwotę zadośćuczynienia do 25000 zł.

Zestawiając wszystkie te wskazane powyżej okoliczności stwierdzić zatem należy, że wniosek pełnomocnika P.K. o wznowienie postępowania spełnia, wymagane dla uznania skuteczności tego rodzaju wniosków, warunki. Stąd też konieczne stało się uchylenie wyroków Sądów obu instancji i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w [...] do ponownego rozpoznania.

Ponownie rozpoznając sprawę Sąd Okręgowy w [...] rozważy powyższe uwagi i rozstrzygnie o zgłoszonym przez P.K. roszczeniu w oparciu o obowiązujące obecnie przepisy, uwzględniając przy tym w swoim rozstrzygnięciu wielkość zasądzonej z tego tytułu już na jego rzecz kwoty.

Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania wznowieniowego wydano w oparciu o art. 639 zd. 1 k.p.k. i art. 636 § 1 (*a contrario*) k.p.k.

Koszty zastępstwa procesowego zostały zasądzone na podstawie § 11 ust. 4 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. poz. 1800 ze zm.).

Z tych wszystkich względów, orzeczono jak wyżej.

kc